

С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінің 60 жылдығына арналған «Сейфуллин оқулары– 13: дәстүрлерді сақтай отырып, болашақты құру» атты Республикалық ғылыми-теориялық конференциясының материалдары = Материалы Республиканской научно-теоретической конференции «Сейфуллинские чтения – 13: сохраняя традиции, создавая будущее», посвященная 60-летию Казахского агротехнического университета имени С.Сейфуллина. - 2017. - Т.1, Ч.1. - Б.268-269

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ЖАҒДАЙЫНДА «АГРО-СЕРВИС» ЖШС ЖАҒДАЙЫНДА ЖАЗДЫҚ БИДАЙДЫҢ ӨНІМДІЛІГІН АРТТЫРУ ШАРАЛАРЫН ӘЗІРЛЕУ

Алтысбаева Қ.Б.

Қостанай облысында негізгі дәнді дақылдарының бірі жаздық бидай. Жалпы облыс 2015 жылы 4 млн. тоннадан артық астық жинаған.

Жаздық жұмсақ бидайдың өнімділігі облыста 3,7 және 18,8 ц / га аралығында кұрайды. Өсімдіктің өсуі және дамуы ауа-райы жағдайының ауытқуына байланысты айтарлықтай тығыз байланысты болады.

Өсімдіктер өнімділігін арттыру үшін ғана емес, сондай-ақ маңызды міндет бар, биотикалық және абиотикалық ортаның жағдайларына ауыл шаруашылығы дақылдарының өнімділігін біріктіреді.

Қостанай облысының жағдайында «АГРО-СЕРВИС» ЖШС жағдайында жаздық бидай өнімділігін арттыру және тұрақтандыру, сонымен қатар сапасын жоғарлату қажет. Қостанай облысында 3 класс бидайдың көлемі 2013 жылы 89,9% болса 2015 жылы 53,9%-ға төмендеп кетті.

Қостанай облысындағы тәжірибесі дақылдардың өнімділігін арттыру перспективалы әзірлемелер мен технологияларды жетілдіру негізінде өсіп келе жатыр. Өнімділікті арттыруды қалыптастыратын негізгі факторлардың бірі өсімдіктің генетикалық ерекшілігі және оның сапасы.

Жаздық жұмсақ бидай Галатея сортының өнімділігі Карабалыкская 90 стандарттан 2,6 ц/га, Тумар сорты 2,9 ц/га, Карабалыкская 20 сорты бойынша 2,6 ц/га жоғары болды. СимКар 20 сортының өнімділік көрсеткіші 3,1ц/га жоғарлады [1].

Жаздық бидайды өсіру технологияның Қостанай облыс жағдайында кейбір мәселелері бар. Соның ішінде себу мерзімдері. Өйткені шаруашылықтар жаздық бидайдың себу жұмыстарын маусымның бірінші онкүндіктерінде аяқтайды. Бұл кеш себілген егістер күзде пісіп үлгермейді. Бұл мәселені шешу үшін себу жұмыстарды 3-4 күн ертерек бастаса және кеш пісетін сорттарды бірінші кезде егілген кезде шешуге болады. Ең алдымен себу жұмыстарды шаруашылық жағдайында арамшөптерден таза, ылғал жеткілікті танаптарда бастаған жөн. Соңғы жылдары пайда болған мәселе бидайдың сапасының төмендеуі. Оған әсер ететін ауа райы және топырақтың құрамында қажетті минералдық заттардың азаюы. Сондықтан қазіргі кезде технологияның барлық элементтерін сапаға әсерін ескеріп пайдаланған жөн. Әсіресе қазіргі кезде бидай аурулармен зиянкестерден егістерді қорғау бірінші орында тұр. Сонымен қатар жаздық бидайды сақтау жағдайларының маңызы жоғары болғаны анық. Ол сақтау орындарға және режимдерге көңіл бөлу керек.

Қазіргі кезде бірінші орынға өнімділіктің деңгейімен қатар сапасының маңызы жоғарлап келеді. Ол бидайдың сатылатын бағасына тікелей әсер етеді.

Әдебиеттер тізімі

1. Региональная программа «Развитие агропромышленного комплекса Костанайской области на 2006-2010 годы».

Ғылыми жетекші: И.И.Жұмағұлов, а.ш.ғ.к.